

Изази сваког
четвртка у недјељи

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
ћују, рачунају се је-
дним фтинејем.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу уредни-
штву „СРПСКОГ КОЛА
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Значење велеиздајничке парнице.

I.

Ми сад знамо, зашто је покренута велеиздајничка парница. Управљачи наше државе хтели су анектирати (присајединити) Босну и Херцеговину, које су биле само окупиране (запоседнуте) и по праву још припадале Турској. Нису то управљачи наше државе учинили што су се бојали да ће Турска тражити натраг те земље. Они се Турске не боје. Него су они видели да је Србија у последње доба стала јако напредовати, а Русија, Енглеска и Француска узеле стезати обруч око наше државе и Немачке. И зато су они хтели, да Босну справе под кров пре, него што ове непријатељске државе ојачају посве и спреме се сасвим. Јер, ако то буде, могле би те државе једног дана лепо рећи:

— Деде ти, мила наша, изиђи из Босне и Херцеговине. Ниси ти послана од Европе да векујеш у Босни, него да начиниш реда, а кад то свршиш, да идеш напоље.

Зато су одлучили у Бечу, да Босну присаједине држави. Али то нису хтели учинити онако, без икаква разлога. Требало је Европи рећи: Ми то морамо учинити зато и зато, хоћемо, нећемо.

И онда су измислили, да то морају учинити, јер ми спремамо буну, да отргнемо Босну од државе, а из Србије да нас у том помажу сви. Па, тобоже, да нам одузму сваку наду и тиме да нас умире, они ће Босну присајединити. Кад ми видимо шта је онда ћемо се оканути свега.

И тако су отпочела прогонства Срба овде. А ишло је тим лакше, што су и Мађари били кивни на нас, јер већ ево од 1906. године носимо се с њима, боримо се да Хрватској извојемо што више права.

Но за прогоне није доста само рећи: Ти си велики издајник! Треба због другог света бар некаквих доказа. Сведочанства Турајлића, Бусића, Настића, Марије Капчевке, бабе Смолинке и сличних нису довољна. Треба ту и неких чвршћих доказа, нешта онако на писмено. И тада су почели сами правити писмене до-

казе, лажне записнике, писма, бунтовне прогласе и слично.

Кад су се спремили, онда су прогласили анексију (присаједињење) Босне, вичући да се уши свету продру: Ми смо то морали учинити, морали, јер гледајте шта су нам Срби хтели учинити. Свет је гледао, неко веровао, неко сумњиво махао главом, а неко одмах није веровао.

Сад више не верује нико, ама нико. Више се не праве ни они да верују, и ако су се пре чинили да верују. Сад већ сами пишу и причају, колико су плаћали за лажне доказе, колико их је стала сва комедија. Јер то је све за њих била само једна комедија.

Али од те комедије пуцале су наше српске кости, испред наших очију светлаци пролетали.

За нас то није била комедија, него једна језовито озбиљна ствар, јер тешке су патње и јакима, а камо ли слабима. Али уједно ствар пуна велике поуке за нас, и ствар, која је већ до сад родила златним плодом за српски народ, а плодови плода тога још златније ће сјати и блештати нам.

И о том сад хоћемо да говоримо. То је за нас најважније у овој ствари.

Највише смо страдавали у прошлости стога, јер смо били лаковерни и безазлени, јер смо се дали лако завести слатком речи, обећањем, похвалом. Знали су нас силом католичити и унијатити, знали су нам манастире и цркве рушити, и нашем народу свакојак пакости чинити. И ако су после тога само прстом зовнули нас, ласкајући нам и лагодећи, ето нас, као да су нас до јуче миловали и пољупцима, а не масницама, тело нам покривали.

Може то тако ићи доста дуго, али превршити се не сме, претерати, не сме се тако радити да и они најбезазленији прогледају. А они су сад тако урадили овај пут, јер су радили не као непријатељи и противници, него као прости, гадни лопови. А народ опрашта и најтежу рану, и најжешћи ударац, али лоповштине не опрашта. Да су они нас просто трпали у тамнице, судили, вешали и рекли отворено, поштено: Сметате нам, па вам зато то чинимо,

Чувајте и остављајте свани број овога листа, јер ће вам требати и послије, да га читате.

то би било насиље, неправда, али отворено дело, а не лоповштина. Али, кад они сами састављају бунтовничке списе, па подмукло на темељу лажних списа хоће да нас вешају, кад најимају за новац лажне сведоке као најгори човек у селу, онда је то нешто гадно, онда је то лоповштина. Тако не раде људи, него лопови. То је оно што види и наш сељак, сваки наш човек и због чега им никад неће више веровати „млеко је да кажу бело“.

И то је та велика добит за нас од парнице велеиздајничке. Ми сад најзад знамо с ким имамо посла и према томе ћемо се и владати. А то је велика тековина.

О избору опћинског одбора.

Право бирања.

Но, има случајева, кад неко не може вршити право гласа, па макар био опћинар, мушкарац, пунољетан, самосталан, непорочан и не под стечајем. Навели смо већ да међу такве спадају активни војници и нестални опћинари.

Али има још један много важнији случај за наше ратаре.

У §-у 29. закона стоји и ово:

„У задругама извршује право избора, у име цијеле задруге, задружни господар, у корпорацијама један члан власништва“.

Ово значи, да ниједан задругар нема права гласа за избор опћ. одбора, него само господар задружни. Не користи, дакле, задругару што је мушкарац, пунољетан, самосталан, непорочан, што није под стечајем. Он, уз све то, не може имати право гласа, ако није господар задруге, јер цијелу задругу заступа господар. Ако господар има какову ману, рецимо суђен је због крађе, а није још прошло одређено вријеме, онда у име задруге не гласа нико, господара не може замијенити други задругар коме нема никаква приговора.

Код сувласништва може гласати само један члан власништва, а не сви сувласници.

Право бити изабран.

За опћ. одборника може бити изабран само онакав опћинар, који има право бирати. *Дакле, ко нема права гласа, тај не може бити ни изабран за одборника.* Зато од чланова једне задруге не може бити изабран за одборника нико него господар задружни.

Ово нарочито треба упамтити. Јер, често се ратари туже, да није право, што може бити изабран за одборника само господар задружни. Они веле: Врло често има задругара и писменијих и слободнијих, и честитијих него што су господари задруге, па није право што не

даду предстојници или опћински чиновници, да се изабере за опћ. одборника задругар који није господар кућни, па ма како он био разуман и ваљан. То не стоји, како видите, до воље чиновницима, јер тако одређује закон.

Да богме да ће се то морати промијенити, кад се буде стварао нови закон опћински. Онда ће се морати дати и право гласа и право бити изабрану сваком члану задруге, ако нема какве друге сметње.

Рекли смо да може бити изабран за опћ. одборника само онај ко има право гласа код опћ. избора. Но код тога има изузетака. Има их који имају право гласа, али свеједно не могу бити изабрани за опћ. одборнике. То су, прво опћинари становници. Већ смо протумачили, да су то такви опћинари, који су у опћини завичајни и живе стално у њој, али не живе на свом земљишту. Затим не могу бити изабрани од опћинара посједника (то су, како рекосмо, такви који нису у опћини завичајни и не живе у њој, али имају у њој некретнина: земље, кућа) они који имају у опћини посјед мањи од 20 рали. Ови дакле, могу само бирати, али не могу бити изабрани.

Осим тога влада забрањује чиновницима да буду бирани у опћ. одборе, као и у сабор, жуп. скупштину.

Русија.

Катарина Прва (1725—1727.)

Петра Великог наслиједила је на пријестолу његова друга жена Катарина. Владала је само двије године. Споменућемо да је Катарина била обична слушкиња једног генерала Петрова, па се допала Петру и он је узео за жену.

Иза кратке владе умре она, а на пријестолу се попне унук Петров, син погубљеног сина Петрова Алексија,

Петар други.

Ни Петар други није владао него три године, од 1727—1730. За његове владе није се збило ништа важно у Русији. По смрти Петра другог дође на пријестолу Јована, брата Петра Великог,

Ана.

Владала је од 1730—1740. Боље да кажемо: владао је њезин љубавник Нијемац Бирон. Под заштитом овог Нијемца Бирона закупише сва прва мјеста у држави разни Нијемци. Руси су били свуда презирани и гањани. За свог насљедника означила је Ана свога рођака Ивана, дијете још, сина своје сестричине, која је била удата за једног њемачког војводу. Но Руси су били сити и пресити Нијемаца, они су се бо-

јали, да ће се Нијемци још више осилити. Стога се побуни војска, свргне Ивана и прогласи за царицу лијепу кћер Петра Великог

Јелисавету.

Царица Јелисавета владала је од 1741. до 1762. Како јој је умро отац, док је била дијете, слабо су се бринули њоме други и она је била женска слабо образована. Уживала је само у забавама, кићењу, лијепој одјећи. Остало је иза ње 15.000 оправа (хаљина). Мијењала је често своје љубавнике и пуштала им да они владају. Ако су били људи врсни, онда се и владало добро државом. Мрзила је Нијемце силно, и стога су јој Руси опраштали све погрешке. Водила је и рат са пруским краљем Фридриком, помажући нашу државу, у којој је у то доба владала царица Марија Терезија. Руска војска показала је у тим дуготрајним ратовима много јунаштва и први пут изашла, да тако кажемо, на очи све Европе. Пред смрт Јелисаветину руска војска заузела је била већ и Берлин, пријестолницу пруску.

За владе Јелисавине учињено је много за науку и умјетност у Русији, отворено је прво руско свеучилиште у Москви, Академија вјештина у Петрограду, прво руско позориште у Петрограду. Она је подупирала радо руске књижевнике.

Јелисавета умре 1762. године, а за насљедника прогласила је сина своје сестре Ане, која је била удана за једног војводу њемачког,

Петра трећег.

Петар није владао дуго. Он је само по матери, кћери Петра Великог, био руске крви. Отац му је био Нијемац. Отхрањен је био Петар по њемачки, волио је све њемачко и клањао се пруском краљу Фридрику као да је божанство. Био је ожењен с једном њемачком принцезом, Катарином. Ова је, напротив свом човјеку, научила брзо врло добро руски, упознала се с руском историјом, руским обичајима, тражила без престанка руско друштво и вршила све одредбе православне вјере. Руска странка на двору заволи је због тога. А осим тога била је необично лијепа, паметна, образована; ума бистра, проницава. Кад је руска странка видјела како Петар трећи све више тегли на њемачку страну, а нема појма ни о чему што цар мора знати, побуни против њега војску, баца га у затвор, а прогласи за царицу жену му Катарину, чије је владање било тако славно, да је и њој дано у руској историји име: „Велика“. То је било 1762. године, шест мјесеци иза тога, што је Петар засио на пријесто. Ускоро иза тога удаде Петра трећег

у тамници из страха, да би његови људи, док је он жив, могли још дићи буну и крваво се осветити онима који га свргоше с пријестола.

6.

Из ратарских писама о изборима.

Избор у Слатини.

Читам у нашем листу о избору 28. прошлог мјесеца, па ме управо у срце дира, да вам јавим како се радило око избора у опћини Ново-Буковичкој. Молим Вас да изволите тај мој допис уврстити у први број нашега листа. Пред избор на 8 дана у поглаварству Ново-Буковичком није се ништа радило, већ се кортеширало и мудровало како да народ преваре. Наш начелник *Raucher*, тобоже велики Хрват, дао је налог Марковићу редару који је разнашао исказнице по селима, да сваком католику уручи исказницу, а кога Србина нађе код куће, да му уручи, а који није код куће, да исказнице уништи. Тако је и било. На два дана пред избор трчкали су као бијесни пси и дан и ноћ по селима те народ тентали и наговарали на свакојаче начине да гласају за *Zbiežovskog*. Наш благајник Бреговац рекао је једном Газижану, ако на избор не дође и не гласује за *Zbiežovskog*, да ће платити 15 круна глобе. Тако се свуда пријетило. На рачун опћ. благајне најмили су кола. која су возила изборнике који су гласали за *Zbiežovskog*. У селу Миклеушу сјео је у кола Србин Станко Јовановић и Мирко Вукосављевић, али их је четворооки писар опћинског поглавар. Филаговић хтио да истјера што су рекли да ће гласати за Белобрка. Око 8 сати на дан избора из свих села под водством опћинских гуликожа народних јурила су кола иза кола, сами гласови за *Zbiežovskog* и сви су се поставили у два реда пред опћином на команду *Raucherovu*, а мјестни судца дијелио је цедуље бијеле свима који су њихове присташе. За један час стигоше неколико кола Срба из Сухомлаке под српским барјаком. Кад су доспјели међу њихова кола, скочи исти мјестни судца, да подере барјак. Викао је скупа са неким чивом *Rosenbergom*, да то није барјак, него да је ђубре — смрад, доље с тим. *Raucher* гледа и само се смије. Када су пошли на избор, *Raucher* се окитио са перјем у својој каруци, метнуо је са десна чиву *Scheibera* а преда се опет чиву *Rosenberga*, који права гласа нема, те је пред њим скакао као медвед. Није ми чудо од ових уцјепљина швапских и мађарских, што су гладни паприкаша, него се врло чудим нашим кукавним Србима Софренији Радојчићу из Виљева, Павлу Вујановићу и Љубоји Гвозденовићу из Сухомлаке, што су гладни паприкаша. Софренија стајао је пред начелником као дијете пред учи-

тељем, те му се клањао као Богу. Та тројица такове су газде, да су кадри *Rauchera* са посајама исплатити, те му се ево поклонили и гласаше не за свога Србина него за мађарона *Zbiežovskog*, само да се напију и наједу паприкаша. Стид их море бити кукавица и несрећа гладних, који само гледе гдје би се мукте напили и најели а свој новац у шпаркасе улагали и сиротињу гњавили и гушили. Жали Боже, што су тако остарили, сјеме им се затрајало на вијеке. А сада последице избора освећују се опћинари нама који смо гласали за Белобрка, не само опћинари, него и властелински лугари и шумари. Добровачки надшумар *Döml* тобоже велики Хрват нашим Србима из Дољње Буковице и из других села не да дрва ради тога што је ко гласао за Белобрка. Наш сиромашни Србин, ако је украо 1 воз дрва, *Raucher* побија га гдје море, укида му право гласа код сваких избора, а себе не броји, који је био 2 године у Митровици ради проневерења. Он има свуда право па може и начелник и биљезник бити опћине наше. Дакле, молим Вас господине уредниче, уредите и сложите и уврстите у идући број, нека читају оне три српске кукавице и нека сав српски народ види какове су кукавице богаташи српски у околици нашој, а о другим изборима ако Бог даде и ми ћемо паметнији бити и такове кукавице ушкопити, да буду мало паметнији.

Шта се збива у нас и у свијету.

За „Српско Коло“ послали су нам г. г.: Глишо С. Мркаљ из Краљевчана К 1:60; Ђеранић Владимир, парох из Утиње К 2; Филиповић Радован из Витојеваца К 3:20; Демић Самуило из Субоцког Града К 5:40; Живковић Григорије, парох из Бачуге К 32; гђца Анка Омчикус из Беловара К 6:40; Томо Лазих из Глоговнице К 3:20; Никола Бродић, сајција из Костајнице К 6:40; Марко Павловић, гостионичар из Свилоша К 3:20; Милош Ераковић из Цабуне К 3:20; Милош Милеуснић, учитељ из Војнића К 18:20; Нове Новковић из Врепца К 1; Васа Нешковић из Јаска К 1; Влада Релић и Ж. Радојчић из Будимаца К 11:20; Јово Драговић из Каменице К 5:60; Васо Бакић из Жуберковца К 3:20; Стеван Перић из Обрежа 80 ф.; Тривун Кирјаковић из М. Ремете 80 ф.; Цвеја Јовановић из М. Ремете 80 ф.

Г. Раде Војводић, из мјеста Gary, Indiana у Америци послао је К 9:80, за два претплатника; г. Манојло Оклобција из Коренице послао нам је К 5, које је дао г. Илија Ђерић на дан избора нар. заступника, да се претплате на „Коло“ два ратара из Врела.

Свима срдачна хвала!

Ногод ма због чега не добива „Српског Коло“ уредно, ми га молимо нека нам то јави. То не кошта ни филира. Ми смо дали упуту, како се рекламирају недобивени бројеви новина, а да се за поштарину не плати ништа.

Нама је најжалије, ако нас оставе претплатници због тога, што не добију сваки број уредно, а томе се може доскочити.

Наши делегати у Б. Пешти. Сви посланици чланови коалиције, који су изабрани за делегате (изасланике) краљ. Хрватске у пештански сабор отишли су у недјељу тамо. Они ће у пештанском сабору оштро протестирати против тога, што је наш сабор одгођен, што се код нас влада без обзира на вољу сабора и народа, који га је изабрао и што се газе и отимају права Хрватске.

Помоћ „Србобрану“. Пријатељи „Србобранови“ послали су му до сад као припомоћ 2759 К. Ту лијепу своту новаца дадоше за мање него мјесец дана.

Сване десете године пописује се код нас становништво, тако ће се пописивати и ове године крајем овог мјесеца. Упозоравамо све Србе и у Хрватској и у Угарској, нека код пописа рекну да су **Срби и да им је матерински језик српски**. Нека свако, ко је писмен завири у пописну листину и види је ли пописивач тако записао за све укућане.

Ова се ствар много нас тиче. Ми треба да знамо колико нас је Срба, свакако се чинимо сами себи јачи и куражнији, кад видимо да нас је доста. И што год нас је више, то имамо више права тражити, да нам се даде што је наше и да се поштује што је српско. Зато народи који нас мрзе и воле да нас је мање, па како је у њиховим рукама власт, они код пописа гледају да наш број умање, да нас стрпају под друго име, не под српско.

Српкиње се удружују. До сад су по многим мјестима Српкиње имале своја друштва, тако зване „Добротворне Задруге Српкиња“. Сад се ради о томе да се сва та друштва уједине у један велики савез, па да им рад буде још успјешнији.

Било срећно!

Руски цар и Ерентал. Скоро се говорило да ће се састати руски цар и наш краљ, не би ли се како изгладило оно прилично непријатељство између Русије и Аустро-Угарске. Сад новине пишу, како руски цар тражи, да министар вањских послова у нашој држави Ерентал буде уклоњен са свог мјеста прије тога састанка, јер Русија не вјерује нашој држави, док њену вањску политику води човјек, који се служи лажним списима, које праве његови чиновници.

Помађарују. До сад су на поштанским жиговима барем имена наших села остајала како

их ми зовемо. Сад су стали помађаривати и њих. Тако су Новиград Подравски на поштанском жигу има име: Драва-Ујварош; Ђурђевац се зове: Сентђерђвар; а Сесвете су прозвали: Драва Миндсент.

Срећна Босна. У Босни има државних чиновника 10.994. Од тога их је око 6000 Срба и Хрвата, а око 5000 туђинаца!

Како раде Жидови. У Босанском Новом отворио је по окупацији посао Жидов Соненшајн. Српски народ са Кордуна навучао му је иметак од 200.000 К. Сад је Жидову тијесан Нови и иде у већи град гдје се може љепше да ужива. Његов посао хтјели би и неки Срби преузети али не да Соненшајн, него само свом Жидову. То је његова захвалност нама добрим Србима, који га тако масно поткожисмо. Па зар будале шта боље заслужују!

Поклон од 75 батина!

Њемачки цар Фридрих II. имао је један златни ланац са драгим камењем, као успомену од својих прадедова. Он је тај ланац увијек о врату носио, за сјећање. Једног дана отиде он у лов са другим ловцима, од куд се врате истом за који дан. Кад је већ кући дошао, опази цар да је изгубио онај свој златни ланац. Тешко му се било растати с том успоменом, те даде прогласити свуда по оном крају, гдје је био у лову: ко нађе његов златни ланац, нека се пријави, да ће му поклонити што буде зажелио.

Кроз пар дана неки сељак орући спази ланац гдје се свијетли, али пошто он није чуо прогласа, није ни знао шта је то и чије је то. Шта ће он него оде до свога начелника, да га пита за савјет.

Начелник (као и већина их) одмах весело упути сељака, нека то носи цару, да ће добити на поклон што затражи (али да и њему дадне $\frac{1}{3}$ од добивеног поклона) а он ће му дати писмено да може лакше до цара доћи. Сељак хтједе на сваки начин од цара да не прими ништа али на наваљивање начелниково рече да ће примити и њему $\frac{1}{3}$ дати.

Дође он у Берлин, али кад пред царев двор, не да заповједник страже у двор.

Кад је сељак показао начелниково писмо, онда му тек обећа заповједник да ће га пустити ако ће му дати $\frac{1}{3}$ од добивеног поклона. Сељак одмах пристане и обећа му поклон од $\frac{1}{3}$. Уђе у двор али пред собом један генерал, који га такођер неће да пусти у собу цару. Кад он помоли лист од начелника, обећа му пустити га, ако ће му дати $\frac{1}{3}$ добивеног по-

клона. Сељак пристане и униђе цару. Кад је цар примио ланац и упитао сељака „шта тражи на поклон“, он је одговорио „ништа“. Цар му на то рече да нешто мора примити, па шта било.

Тада сељак замоли цара да зовне сву господу генерале и његова начелника к себи, па ће онда казати шта жели.

Цар му ту љубав учини и све генерале позове а и његова начелника.

Кад су сви били на окупу рече сељак:

„Ваше Величанство! Ваш златни ланац нашао сам и хтио сам Вам га дати без икаквог поклона, но кад морам, јер Ви ме силите, онда Вас умољавам да заповједите слугама да донесу овдје клупу и батину, те да мени одрапе 75 батина.

Али, Величанство, пошто сам ја свој поклон унапријед подијелио и то: $\frac{1}{3}$ моме начелнику, $\frac{1}{3}$ заповједнику страже пред двором, $\frac{1}{3}$ генералу пред собом, то молим да се њима дадне сваком $\frac{1}{3}$ мог поклона, а то је сваком 25 батина.

На тај су начин добила господа мит од сељака, каквог више никад неће искати ни давати.

Д.

Око воћке у јесени и зими.

Да нам воћке буду напредније.

Ми обично мислимо, да смо доста урадили, ако изберемо добру и напредну младицу јабуке, крушке или друге које воћке, и посадимо је. А то је погрешно. И око воћке треба доста радити. Воћка тражи нарочиту и разумну негу, па да буде напредна и дуговечна и да од ње имамо истинске користи.

Младицу, па и старију воћку треба чешће обићи, нарочито с јесени, па поскидати и очистити сву ону испуцалу кору, маховину и лишаје, које нађемо по стаблу и дебљим гранама. Јер се у оним пукотинама по испуцалој кори намноже разне бубице и штеточине, те после штете воћку, ако их оставимо на дрвету. А и маховина и лишаји сметају порасту воћке, а и легло су разних штеточина.

Крајем октобра и почетком децембра ваља зарецити у воћњаку од дрвета до дрвета и каквим гвозденим стругачем, или и каквом оштром четком, очистити стабла и дебље гране. Ово се лако ради, нарочито кад је влажно време.

Око дрвета треба разастрти какав стари покровац и ту скупити сву ону испуцалу кору, маховину и лишаје, што скинемо с дрвета, па све то однети из воћњака и бацити у ватру, да изгори.

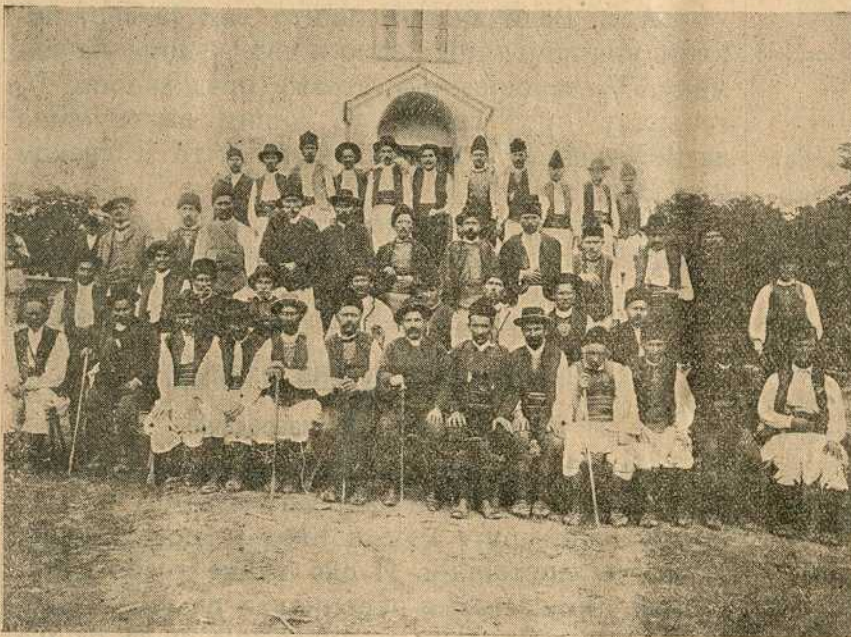
Савјетујте своје рођане и пријатеље да купују и читају овај лист.

Ако негде у овоме послу повредимо здраву кору на дрвету, повређено место треба одмах да олепимо чистом говеђом балегом или иловачом.

Око вођака треба окопавати ашовом или и мотиком; прекопа се свуд околу дрвета од прилике толико, колико захватају гране. Не каже наш народ без разлога: Ко у шљивару траву коси, тај ракију проси.

Овим окопавањем уништи се коров и оне штеточине, које су пале са стабла и грана, или су се закотиле доле, око жила.

Да бисмо сасвим сачували вођку од разних инсеката (буба), морамо стабла и гране, с којих смо поскидали испуцалу кору, маховину и лишцаје, закренити. Треба у некоме суду добро

Сељаци села Црвенца у Млави (Србија) пред својом црквом.

размутити гашени креч, метнути унутра и мало говеђе балеге или иловаче, и метлом окренити стабла и дебље гране.

Ако хоћемо да нам вођка лепо напредује, морамо је и оградити, ако већ није у ограђену вођњаку, или ако пуштамо стоку у вођњак. Јер вођњак има доста непријатеља и међу животињама. Нарочито су зечеви велике штеточине, јер нагрисају кору и тако упропашћују вође.

Можемо и ово урадити, па да одбијемо зечева од вођњака.

Кад хоћемо кренити вође, у онај раствор од креча треба да саспемо пиштевину од ђубрета, и тиме да окренимо стабла од прилике до оне висине, докле може зец дохватити.

Кад приметимо, да су зечеви коју вођку оглодали, треба одмах сва она рањава места премазати лемом, који се прави, кад просејан пспео замесимо с говеђом балегом.

Над ваља вође пресађивати.

Од избора времена када ћемо извршити пресађивање вођака зависи у главном и успех у подизању вођњака.

Најудесније је време за пресађивање вођака од половине октобра до половине марта, ако нас у томе међувремену не спречавају разне временске непогоде, као што су: мразеви, снег, велике кише, и ако земљиште није одвише влажно или сувише суво.

У овоме међувремену, т. ј. од половине октобра до половине марта, има један део времена, који је најпогоднији за сађење вођака, а то је јесен.

Доказано је с више огледа, а и из искуства, добивеног у разним вођарским крајевима, да су оне вође, које су пресађене на стално место у јесен или зиму, много боље и бујније напредовале, и нису боловале ни најмање од пресађивања, као кад се пресађује у пролеће.

Ако се из буди каквих разлога не би могла садња да изврши с јесени, онда је од преке потребе, да се саднице што раније поваде и за тим пажљиво утрапе у земљу.

За овај се циљ ископа ров у дубину за једну стопу, а у ширину од прилике за две стопе, па се у томе рову поређа корење вођака и земљом пригрне. А до овога се направи други ров и тако редом, док се све вође не утрапи.

Када овако утрапљене саднице с пролећа садимо, видећемо, да су се на подмлађеним жилама развиле ситне жилице или тако зване власице, које су од неопходне по-

требе, да се вођка може добро укоренити и примити.

А кад се саднице, чим се из растила поваде, саде у пролеће, дешава се да се ове нежне жилице позледе и униште, због чега и вођка пропада.

Раније се тврдило и учило, да вође не ваља у јесен садити, јер ће преко зиме жиле измрзнути или у влажној земљи сатрунути. А то није тачно.

Стога треба вође што раније пресађивати: боље у октобру него у новембру, боље у новембру него у децембру, боље у децембру него у јануару, боље у јануару него у фебруару, боље у фебруару него у марту, и напослетку, боље их је садити у марту него у априлу.

Пресађивање вођака с јесени има и ове добре стране:

1. Корење и жиле пресађених задница још

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

пре месеца фебруара развиће жилице, на местима где је корен младике био прекраћен, а ово је веома потребно, да би се засађена воћка могла примити.

2. Киша и снег омогућавају, да се набављана земља у рупама што пре слегне, а уз то да остане растресита, а празнине и шупљине, које су случајно остале међу жилама, да се попуне.

3. Због снега и мраза горњи ће слој земље бити више растресит, па ће кроз њега моћи ваздух и влага лако продирати до жила, те ће се оне много бујније и лепше развијати. А ако пресађујемо у пролеће воћке, чим почне снег копнати, земља ће се напити одвише воде и биће гњецавија и тешка. Касније пак, кад настане лепо време, направиће се око засађених воћака дебела кора, кроз коју не може ваздух и влага до жила допирати, и тако ће воћке у своме напредовању закржљавити или ће и угинути.

4. Садимо ли воћке у пролеће, то су њихове жиле изложене ваздуху и светлости, због чега лако увену. Ово се неће десити, ако се воћке саде с јесени и зими, јер је топлота у јесен и зими мања и ваздух је влажнији.

5. Воћке, засађене у позну јесен и зими, неће патити од суше, пошто земља у зимским месецима упија више влаге, те је свакад има на расположењу. И због овога нема потребе да се младике с пролећа заливају, па ма каква суша да наступи.

6. У јесен се могу у свима расадницима, који производе саднице благородног воћа, лакше набавити саднице, јер је количина већа него у пролеће, а добију се и лепше и правилније саднице, пошто је избор већи.

7. Дрвена и цветна окца почињу већ у фебруару, а поглавито у марту, једрати и појављивати се, због чега се копањем, паковањем и сађењем повреде и пооткидају, што у јесен и зими неће бити, јер у то време воћке мирују.

„Народне Новине“, Београд.

Наша цијена.

Замислимо народ српски као једну велику машину. Па да та машина има да ствара само оно што је лијепо, добро и племенито! Таковој машини све би се дивило, све би јој се клањало.

У тој машини сваки од нас поједини био би котачић. Што би нас било више који би били свјесиви тога великога рада машинина — то би и успјех био ближи и сигурнији.

Може машина бити и најљепше бојадисана, може носити и најљепше име. Па да јој дадемо и име „Српски Народ“, ако у њој свако колешце није на свом мјесту, ако су та колешца расклимана, те се несигурно око своје осовине врте, ако су им зуби расклимани, па

се колешца у машини међу се сама крше — таква машина не вриједи ништа.

Машина је мртва ствар. И оно лијепо што она може да ствара, и ту љепоту дао јој је сам човјек. Да се ствара добро и племенито треба живота. Мртва ствар то не може, то може само човјек, то може народ. То би могао и може Српски народ, који је пун живота, пун снаге. Ми Срби те своје снаге довољно не цијенимо, ми за право за њу и не знамо.

Наша је снага слијепа. Са нашом снагом свако се користи, само ми не умијемо. У нас је те снаге још на претек, јер када је у нас више не би било, не би у нас више нико ни зазирао — одбацили би нас као стар обојак.

У патњама, што их као народ претрпљесмо и трпимо, у гажењу наших најобичнијих права, на која као људи имамо право, полагамо се будимо из мртвила, освјешћавамо се и долазимо до памети.

Осјећамо своју велику снагу, којом се мора наш положај у реду човјечанском и у реду народном промијенити. — По тој нашој снази почели смо штovati сами себе, а док и човјек појединац зачме сам себе штovati и цијенити, одмах тражи да га и други цијени и штудје. Како човјек појединац тако тражи и народ, па и ми као Срби тражимо од свакога поштовање.

Постоји у народу мишљење, да је поштења врло ријетко данас наћи, а поштене људе да је олако на прсте пребројити. То је мишљење доста криво. Као што је неразумно држати сав свијет чисто поштеним, криво би било и узети да је свуда само непоштење. У ствари стоји ово: Неко је свјестан сам себе, свога човјекова достојанства, па као човјек не гријешни ни у чем, што држи, да би и за трун окаљало његов људски понос. Већина их опет живи, који трате дане без икакова већег рачуна о себи, знаду да су људи по томе што иду на двије ноге, не мјере свој рад по свом унутарњем закону, јер за таков и не знаду, него се владају по законима, што им га други људи створише, бојећи се казне која их чека, ако се о тај закон огријеше.

Људи свјесни свог човјечанства, свјесни свог достојанства, који сами себе штудју врло су ријетки. Бесвјесно друштво око таквих људи истина завиди им на њихову претегу, али крај те зависти ипак они уживају пуно штовање и високи углед у читавој својој околини.

То је природни закон и тај закон челичи самосвјесна човјека, да устрада на свом путу. Ко је упућен у тај закон тај се у путу свога живота не предаје ситних неуспјеха већ је сигуран да ће побједити и да ће свој циљ постићи. Погледајмо само око себе. Ваљано развијена на свјетлу и у простору дозрела јабука истиче се међу хиљадама кржљавих и напола дозрелих јабука на стаблу, ова једна привлачи очи пролазника на се — платиће се цијеном које је вриједна.

Како је код човјека појединца, тако је и у читавих народа. Највећи народи, које у раду не води истина и поштење, ако су неваљали, ако нијесу у себи

искрени и племенити, пропадају. Најмањи народ поносан на своје име, своју част, своја права напредује. Сваки му је корак напредан, и у колико му је његова самосвјест јача, у толико виђеније мјесто заузима у реду других народа.

Српство је празна и пушта ријеч, ако је оно што се за њим крије гњило и без живота. Та велика машина, коју присподобисмо за Српски Народ, то је наша народна организација. Сваки члан Српскога Народа, сваки поједини Србин јест оно колешце у тој живој машини.

Као што само један трун кад пане извана на зупчић најмањег колешца у машини, успори рад машине, тако и најмање непромишљен и глупав чин нас појединаца успорава напредак Српскога Народа, на путу његовој сретној будућности. Ниједан Србин нема свога добра, нема своје среће него у Српству. Ако ми Срби не нађемо свога добра, своје среће у Српству, то ће трећи наћи своје добро, у исцрпљивању нас самих!

Са снагом нашом требамо да рачунамо. Човјека без снаге нема. Само је међу људима разлика та, што један умије ту снагу своју да скупи, с њоме ваљано да рачуна и напредује. Други је расцијепа и просипа на све стране. Снага се губи највише страстима, као што је страст пушења, картања, пића, курварења, процесирања, љености, брбљавости и т. д. А који народ има чланове одане тима страстима, чији чланови немаду свога поноса такав народ мора да пропада...

Не губимо и не трошимо своје снаге! Питајмо се, какво смо ми коло у Српству, што смо дужни томе Српству да урадимо, не само ради нас самих, него и ради дјеце наше! Питајмо се, не гријешимо ли пред Богом и браћом нашом, ако ради наше трулежи за пиње напредак Српства.

Не чекајмо, да нас неко пригњави, да нас жвокне шаком под ребра и тиме да нас освијести да смо Срби. Него кад запазимо, е само за трен јењавамо, ми себи сами помозимо, науљимо ту машину са устрајношћу. Капљица је сићушна, али станац камен продубе.

Цијена је Српског Народа по нама, а колико вреди нас који, питајмо се сами!

Душан Трбуховић, народни учитељ.

ШУМАР

добар манипулант вичан куповини и класификацији тврдог и меког дрвета може одмах добити мјесто :: Оферте са назначењем досадашњег рада и плате слати 1889

Фабрици чоколаде **К. М. ШОНДА**

Београд

Штампа: Српска Штампарија у Загребу.

Чудо од буквара. Овај мој буквар има дванаест лекција. Од првих осам лекција може свака да се научи за по сата, а последње четири свака за један сат времена. — Уз овај буквар може сваки себа бити учитељ, ако и сам умије читати. Ко ми пошаље са поштанском упутницом 55 потура (филира), тај добија буквар са наплаћеном поштарином. — Улма (Temes m.) Банат. 1842

Љубомир Јовановић, школски управитељ и учитељ.

Потврда. Овим потврђујем, да сам два момка, који нијесу умјели ни читати ни писати, научио за неколико минута да сасвим добро читају прву лекцију у буквару г. Љубомира Јовановића. — У Алибунару (Банат). Миша Галкановић, парох.

ВОХАНКОВИ МЛИНОВИ,

МОТОРИ И ЛОКОМОБИЛИ

: НА СИРОВО УЉЕ :

Трошак на сваки сат и сваку коњску снагу један и по филира зајамчено. Ванредно миран и једнак ход, за сваку индустрију прикладни. Без вентила, без цијеви за паљење, погибелъ експлозије искључена. 1869

Нема финансијске контроле, обласна дозвола није потребна.

Прорачуни бесплатно и франко.

Заступник у Загребу:

Заступник у Пакрацу:

Т. Георгијевић

Стево Зукановић.

Прерадовићева улица 20.

МУШКАРЦИ! Цурење, печење и све болести мехура лијечи сигурно **ГОНТОЛ**, како то оверовљене признанице доказују. Гонтол се једе, дакле нема шприцања. Само 3 лончића без даљњег трошка за 12 круна шаље дневно

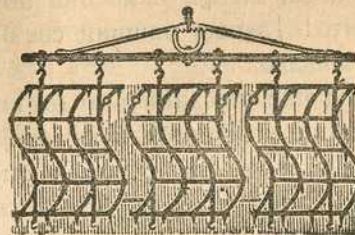
Љекарна **САЛВАТОР**, Рума бр. 157. (Славонија). 1198

-- ПРВО БЈЕЛОВАРСКО ТРГОВАЧКО ДИОНИЧАРСКО ДРУШТВО --
У БЈЕЛОВАРУ

препоручује своје богато творничко складиште свих врсти 1534

господарских и шиваћих стројева.

Наши господарски стројеви су из прве обљубљене и најгласовитије творнице Ф. и И. Коваржих из Простејова у Моравској, и шиваћи стројеви су из најгласовитијег фабриката, „Пфаф“ и систем „Сингер“. За доброту и каквоћу јамчимо. Горње стројева продајемо за готов новац, као и на оброчно отплаћивање уз творничке цијене и обављамо све по-

правке засјецајуће у ову струку брзо и јефтино у властитој радионици

Управа.

Одговорни уредник: Буда Будисављевић.